

Politični ogled.

Jugoslavija. Prvič je zborovala ustavotvorna skupščina 12. t. m. v veliki dvorani novega parlamenta v Beogradu. Začasnim predsednikom je bil enoglasno izvoljen politični starosta Nikola Pašić, ki je tudi nagovoril poslance in jim položil na srce važnost ustavotvorne skupščine za državo in narod. Pašićev govor so odobraval vsi poslanci. Po Pašićevem govoru so pregledovali poverilnice poslancev. — Druga seja konstituante se je vršila preteklo nedeljo, ta pa je že bila precej burna. Veliko poslancev, med temi tudi Jugoslovanski klub so odločno nastopili proti začasnemu poslovniku, katerega je Vesničeva vlada vsilila nepostavnim potom. — Proti centralizmu se je v sedanjih konstituantah že organizirala močna opozicija, ki obsega: Jugoslovanski klub, Narodni klub, Hrvatsko težaško stranko in muslimane. Ta opozicija, ki se bo pa tekom časa gotovo še povečala, si je stavila kot cilj: izvojevati samoupravo posameznim pokrajinam. — Omeniti moramo, da šteje naš Jugoslovanski klub 28 poslancev in so v njem poslanci naše SLS, Hrvatske ljudske stranke in takozvani bunjevci. Jugoslovanskemu klubu načeljuje dr. Korošec. Samostojna se je pridružila srbsko-bosanski zemljoradnikom, ki so pod komando ter vplivom demokratov. — Sedanja beograjska vlada bo odstopila še ta teden in upajo, da bo v nedeljo že nova, ker bo v nedeljo najbrž slovesna otvoritev ustavotvorne skupščine, na kateri bo govoril prestolni govor regent Aleksander. — Minister železnice dr. Korošec je že odstopil kot minister. — Takoj za njim so podali tudi predsednik deželne vlade za Slovenijo dr. Brejce, poverjenik za uk in bogocastje dr. Verstovšek, poverjenik za kmetijstvo J. Jan in poverjenik za zgradbo inženier D. Lemec svoje ostavke. Deželna vlada bo vodila vladne posle še tako dolgo, dokler ne sprejme ostavke Beograd. Odstopil je tudi hrvatski ban dr. Laginja. — Predno se je sestala konstituanta, pa že po volitvah je sklical znani hrvatski Radič svoje pristaje in poslance takozvane seljačke stranke, ki je dobila pri sedanjih volitvah 49 poslancev in ima na Hrvatskem večino nad vsemi drugimi strankami v Zagreb na sejmšči. Na tem zborovanju je proglasil Radič svojo „Hrvatsko seljačko republiko“. Doslej se ni dospel v Beograd niti Radič, niti njegovi poslanci. Vse po Beogradu je sedaj radovedno, kaj bo počela Radičeva stranka, ki je odločno proti monarhiji.

Italija. V Rimu se sedaj mudita danski kralj in kraljica. Predsednik italijanske zbornice je odstopil.

Cehoslovaška. Slovaški poslanci vseh strank so imeli te dni v Pragi skupno posvetovanje, kjer so sklenili, da se bodo z združenimi močmi borili za samoupravo Slovaške. — Komunisti na Češkem so proglasili splošno stavko, ki pa ni uspela.

Angleška. Irska se še sedaj ni pomirila. Nad vstajskimi kraji je proglasila angleška vlada vojno stanje. Vsakdo, pri katerem bodo našli orožje, pride pred vojno sodišče. Veliki požigi, nemiri in poboji so bili v irskem mestu Cork.

Grška. Na Grškem so imeli ljudsko glasovanje, ki je po veliki večini izpadlo v prilog preganjanega kralja Konstantina. Ekskralj Konstantin se že vrača sedaj preko Benetk na Grško, kjer bo zopet zasedel svoj kraljevi prestol.

Rusija. Na Ruskem so izbruhnil krog Poltave veliki nemiri. Ljudstvo je odreklo pokorščino boljševiški vladi.

Novejše.

Sedanja Vesničeva vlada je odstopila. Najbolj verjetno je, da bo poverjena naloga sestave nove vlade Nikoli Pašiću, ki bi pa v tem slučaju odstopil ministrsko predsedstvo Protiću, ki je znan kot prijatelj dr. Korošca in Slovencev. Ako postane Protić ministrski predsednik, nam je samouprava zagotovljena.

Samostojni so se podali v Beogradu čisto v labor demokratov (liberalcev). Z njimi so že glasovali in samostojneži so prvi predlagali, da stopijo zemljoradniki in demokrati v skupni blok.

Vsi mandati poslancev na Stajerskem so v Beogradu odobreni, samo eden Samostojne ne in eden od socialstov, ker dobi od Samostojne enega poslanca, g. Skoberneta Kmetjska zveza, od socialstov po enega komunisti.

Kakor smo že zgoraj poročali je razglasila angleška vlada v upornih delih Irske vojno stanje. Na napoved vojnega stanja je odgovorila Irska z vojno napovedjo Angleški. Irski uporniki so zažgali mesto Cork, ki je pogorel in smrtno uničenih je bilo bogzna koliko človeških žrtev.

Tedenske novice.

Prihodnja številka „Gospodarja“ prinese božično prilogo.

† Dr. Anton Ma nič Včera j zjutraj je umrl v Zagrebu prvoboritelj za katoliški idejo med Jugoslavi, krški škof dr. Ante Mahnič. V zadnjih dnevih njegovega življenja ga je udarila usoda z narodnim mučeništvom; Italijani so ga lansko leto odvedli v ujetništvo in zasedli njegovo škofijo. Ta udarec je vplival na njegovo zdravje usodno, in kar so listi prorokovali, se je zgodilo. Mahnič je položil temelje slovenskemu krščanskemu socializmu; njegovo življenje

je bilo delapolno, ker je zastavljal v svojem velikem idealizmu vse svoje sile za uresničenje krščanskih nazorov. Bidek udarec je zadela krščanskomišleče Slovence, ko smo polagali zemeljske ostanke velikega Kreka v hladni grob; danes, ko je zapustil tudi veliki Mahnič solzno dolino, nas prevevajo ista čuvstva. Blagemu prvoboju niku bodi zemljica hrvatska lahka.

Kmetijska družba za Slovenijo ima svoj občni zbor v sredo, dne 29. decembra 1920, v Ljubljani v veliki dvorani hotela Union. Začetek ob 11. uri dopoldne. Vstop imajo samo po 30. juniju 1920 od združnice izvoljeni delegati, ki dobijo pri načelnstvu združnice uradno poverilnico.

Volilne imenike za ustavotvorno skupščino naši zaupniki po posameznih občinah dobro shranijo. Mnogo naših pristajev je bilo izpuščenih iz volilnega imenika. Vodi se naj natančni seznam, koga je treba pri prihodnjih volitvah vrekamirati. Volilni imeniki naj služijo našim organizatorjem kot najboljša podloga za organizatorično delovanje.

Izobraževalna društva, mladeniške in Dekliške zveze naj skličejo takoj začetkom meseca decembra občne zbornice. Začnite po vseh župnijah z izobraževalnim delom. Prirejajte predavanja, predstave in sklicujte seje. Organizirajte skupno naročanje „Slov. Gospodarja“ in „Straže“. Mladenke, mladeniči na delo! Naj zaveje po vseh naših društvi zopet svež duh, naj vsaki novo življenje med nami! Na delo!

Izvolitev novega župana v Orehovi vasi. Dne 1. t. m. je bil za občino Orehova vas pomenljiv dan. G. poslanec in župan Pišek je odločil na dan odhoda v Beograd županstvo po § 85 volilnega reda. Celih 28 let je načeloval občino z vso marljivostjo in vso ljubeznijo. Velik prijatelj je bil ubogega ljudstva, vsakemu je rad pomagal, kolikor je bilo v njegovi moči, vsak je našel zavetje pri njem. Za ves njegov trud za blago občine mu kličemo: Bog plačaj! Na novo je bil soglasno izvoljen g. F. Pišek ml., sin g. poslanca, ki bo gotovo vodil občino v najboljšem redu ter bo v vsem oziru posnemal očeta.

Smarski Habjan je zbežal pred „Slovenskim Gospodarjem“. Mesar, gostilničar in rekvizitor Habjan iz Smarja pri Jelšah je odtegnil tožbo proti uradniku „Slovenskega Gospodarja“ Zebotu. Tako je odpadla 15. decembra porotna obravnava pred mariborskimi porotnim sodiščem. V enoletnem boju je torej zmagała pravica. „Slovenski Gospodar“ se veseli te zmage in kličo svojim zvestim: Ne klonite glave! Pravica je zmagovala in še bo zmagovala!

Nemška maščevalnost na Koroškem. Iz občine Važenberk v velikovškem sodnijskem okraju smo dobili poročilo, da tamošnji posestnik p. Vundrove graščine zelo nasilno nastopa nasproti svojim najemnikom. Dotični graščak Emil Kühnel svojim poljskim delavcem ni dajal ne zadostne hrane ne zadostnega plačila, ampak je nastopal prav oduško. Vsled tega in ker je graščina spadala vsled svojega obsega pod agrarno reformo, je bil letošnjo spomlad od agrarne reforme SHS nastavljeni nadzornik del graščinskih njiv in travnikov razdelil v najem med tamošnje zelo uboge gostače-najemnike in delavce, graščaku pa je naložil, da mora svoje poljske delavce primerno plačevati. Sedaj pa se graščak maščuje, nad komur se more. Tako je trem družinam, najemnikom, ki stanujejo v njegovih hišah odpovedal, da se morajo tekom enega meseca to je do 1. januarja 1921 izseliti. Prva družina Alojzije Svajger je delavska, druga je uboga perica s malo hčerko. Obe družini imate za preživljanje kozi in ovce. Tretja je družina najemnika Petra Vajsnekarja, ki ima pet nedoraslih otročičev, deloma svojih, deloma svoje svakinje. Ima tudi ker je že dolgoletni najemnik graščinske kmetije 6 do 7 glav goveje živine in po 2 do 3 konje in precej gospodarskega inventarja. Kam se hočejo ti ubogi ljudje s svojimi otročiči, živino in inventarjem izsiliti v sredi trde zime? Prosili so na sodniji v Velikovu za podaljšanje roka 3 do 4 mesecev. Pa so jim odgovorili, da sodnija ne more storiti ničesar, da je to lastnikova stvar. Ali ni nikogar, ki bi se zavzel za uboge slovenske koroške preganjance? Naj bi se osnoval v Jugoslaviji odbor, ki bi vsem tistim, ki so pod nemškoavstrijsko knoto ni mogoče obstati, zagotovil v Jugoslaviji zemljo in delo, da se bodo mogli vsaj mirno preživeti. To bi bila stvar vlade.

Celo šolske mladino hočejo podivjati. Iz Jarenne nam pišejo, da tam nek kričar Samostojne kmetijske stranke po imenu Gungl uporablja šolsko mladino za šolsko agitacijo. Pred volitvami je v Jarenini, St. Nju, pri Sv. Jakobu in Sv. Marjeti čakal po končanem šolskem pouku mladino na cesti s celo vrečo hujšajočih letakov. Delil jih je med mladež in v pil poleg tega čez „ta črne“, farje itd., da so mu kar pene trčale na vse strani. Čudimo se, da šolska volstva, ki so o tej nedopustni hujškariji poučena, niso ukrenila prav nič potrebnega, da se naravni Gunglovi nečedni agitaciji konec. Mi krščanski starši ne pripustimo, da bi nam človek, kakor je Gungl, zastručal našo nedolžno mladino. Saj bo še mladina, ko odrasle, imela politike dovolj. Kričavi Samostojneži, roke proč od naše mladine!

Unila je 27 letna Terezijska Kitak iz Čermožič pri Žetalah s polenom svojega moža, ki je prišel nekoliko vinjen domov. Kot vzrok uboja je bilo trajno nesporazumljenje med obema za konskima Ubijalki je celjska porota prisodila 4 leta težke ječe.

Čezni umor. Dobili smo poročilo, da je ubil v nekem prepiru sin lastnega očeta. Ko je drugi sin opazil početje bratovo, ga je poškodoval z nekim orodjem tako silno, da so ga morali prepeljati v bolnico, kjer bo ubijalec dozdevno izdahnul. To se je zgodilo pri Sv. Tomažu pri Ormožu.

Volkovi. Na kočevsko-hrvatski meji so se pojavili volkovi. Prišli so iz Bosne; pojavili so se baje tudi medvedje.

Bombe v Gorici. Med tržaške republikance, ki so napravili izlet v Gorico, so vrgli dne 12. t. m. fašisti dve ročni granati, od katerih pa ena ni eksplodirala. 30 oseb je hudo ranjenih.

Poslopje naše konstituante. Bivši vojašnico 7. polka v Beogradu so preuredili v zbornico, ki obsega zavsem 34 prostorov. Sejna dvorana je prostorna in so spravili v njo vse pohištvo iz stare zbornice.

Papežev brat, admiral marchese Giovanni della Chiesa, je umrl.

Prve zakonite batine je dobil od sodne oblasti v Budimpešti na tri leta in 15 batin obsojeni devetnajstletni žepni tat Arpad Weiss. To je prvi zakoniti slučaj batinjenja tatav v središču Ogrske, Budimpešti.

Plovba po Donavi je letošnjo zimo ogrožena radi izvanredno nizkega vodnega stanja, neprodne megle in radi ledenih plošč, ki že drčijo po reki.

Trupla madžarskih otrok v Donavi. Pri Vukovaru so potegnili iz Donave 16 trupel otrok, katerih umor je bil izvršen na Madžarskem iz političnih homatij.

Avstrijo nameravajo razorožiti v najkrajšem času. Pariški vrhovni svet je zaznal, da se pripravlja Avstrija na resno vzpostavitev monarhije in razpolaga osobito na Tirolskem z večjo množino orožja. Radi teh dveh dejstev bo ententa pospešila že itak odrejeno razoroženje Avstrije.

Čudni pojavi v laški mornarici. Dne 9. t. m. je odplula iz puljskega pristanišča laška torpedovka „Espero“, ki pripada eskadri admiral Simonettija. Na odprtem morju so planili mornarji v kabine častnikov, prevzeli sami povelstvo torpedovke ter potem odpluli s polno paro v Reko, kjer so se pridružili d'Annunzijevi mornarici. To je že tretja dezertacija italijanske torpedovke. Puljski admiralat napoveduje najstrožje preiskavo slučaja, ki diskreditira v izredni meri ugled laške mornarice.

Boljševiške obsodbe. Krimski revolucionarni sovjet je objavil svoje poročilo o smrtnih obsodbah, ki so bile izvršene v Sevastopolu. V dveh dnevih so obsodili na smrt 2470 moških in 366 žensk.

Poraz generala Wrangla. Protiboljševiški volškovodja, general Wrangel, ki se je dalje časa prav uspešno boril zoper boljševike, je doživel v zadnjih dnevih hud poraz na celi fronti. Posebno udarjen je bil v Krimu, kjer so mu razbili mladane celo svojo armado. Boljševiki so v dnevih pred 12. novembrom prodrli do Simferopola, kjer se jim je posrečilo spraviti med Wrangelove ljudi velikansko zmešnjavo. Dne 12. novembra so pričeli zapuščati Wrangelovi pristanisce, krenivši proti Carigradu. Ropi, streljanje po ulicah, razbijanja in požari so prišli na dnevni red. Colnarji so zahtevali po 200.000 K za vsako osebo, ki so jo prepeljali z brega na parnik. 15.000 bolnikov so prepustili svoji usodi. Ljudje so plačevali do 1 milijon rubljev za avtomobile, s katerimi so se reševali. Wrangelovi pristaji so se razkropili na vse strani: del jih je zbežal na otok Lemnos, v Atene in v Carigrad. Wrangel je rešil baje 100.000 mož, Antanta je radi teh dogodkov v velikih skrbih.

Upor. Ker so se uprli v Patulov obratih delavci, je dala sovjetska vlada tovarne zasesti in aretirati 150 delavcev, katere so ustrelili še isti dan.

Za sklad K. Z. je nabral Brenčič 15. nov. pri mizi v samostanu v Ptaju 800 K. Na gostiji Janeza Brenčič, posestnika v Gerncih se je nabralo za sklad K. Z. 160 K in 160 K za Dijaško kuhinjo v Ptaju.

Gospodarstvo.

Kako bodočnost ima transport našega hmelja na Angleško?

„Saazer Hopfen- u. Brauer-Zeitung“ objavi v 4c. št. z dne 25. 11. t. l. članek z zgoraj navedenim naslovom. Ker je njegova vsebina zanimiva tudi za naše hmeljarje, hočemo ga objaviti tudi v slovenskem jeziku.

„Iz Londona piše nekdo v „Allgem. Brauer- u. Hopfenzeitung“ sledeče:

Po dosedanjih uradnih določitvah je Angleška letos pridelala 279.000 centov hmelja, torej za 50.000 centov več nego leta 1919. Ker je uporaba hmelja na